

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 632/2024-100

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaniach vedených pod sp. zn. 6C/1/2011 a sp. zn. 6C/235/2013 a postupu Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 9Co/21/2019, sp. zn. 9Co/57/2021 a sp. zn. 9Co/48/2024 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Michalovce v konaniach vedených pod sp. zn. 6C/1/2011 a sp. zn. 6C/235/2013 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaniach vedených pod sp. zn. 9Co/21/2019, sp. zn. 9Co/57/2021 a sp. zn. 9Co/48/2024 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Michalovce sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 6C/235/2013 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie **4 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Michalovce **povinný** zaplatiť, a **400 eur**, ktoré mu **je** Krajský súd v Košiciach **povinný** zaplatiť, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Michalovce a Krajský súd v Košiciach **sú povinné** spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 632/2024 z 21. novembra 2024 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú ústavnému súdu elektronickou formou 16. januára 2024 (doplnenou podaním doručeným 24. júla 2024, pozn.), a to v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v konaniach označených v záhlaví tohto nálezu, ktoré sa týkajú sťažovateľom uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu jeho diskriminácie. Vo zvyšnej časti namietajúcej porušenie označených práv postupom Správneho súdu v Košiciach (predtým Krajský súd v Košiciach) v konaní vedenom pod sp. zn. 6S/250/2013 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach vedených pod sp. zn. 8Sžo/238/2015 a sp. zn. 6Cdo/184/2023 (predtým vedenom pod sp. zn. 6Cdo/136/2022) z dôvodov neopodstatnenosti a neprípustnosti sťažnosť odmietol. Sťažovateľ súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie (špecifikované podľa označených porušovateľov práv, pozn.) v celkovej sume 14 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou okresnému súdu 3. januára 2011 domáhal ochrany svojho práva na rovnaké zaobchádzanie a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 6 650 eur proti žalovanému mestu Strážske (konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 6C/1/2011, pozn.), na základe výzvy okresného súdu svoju žalobu doplnil a následne okresný súd z dôvodu vecnej príslušnosti v časti návrhu na zrušenie právoplatného uznesenia Mestského zastupiteľstva v Strážskom č. 172/2009 zo 17. decembra 2009 prejednávajúcu vec postúpil krajskému súdu a v časti o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vylúčil na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 6C/235/2013, ktoré 21. októbra 2013 prerušil až do právoplatného skončenia postúpenej veci vedenej krajským súdom pod sp. zn. 6S/250/2013. Krajský súd konanie uznesením č. k. 6S/250/2013-157 z 30. júla 2015 zastavil, keďže sťažovateľ nebol oprávnenou osobou na podanie návrhu a aktívna legitímácia patrila prokurátorovi. Proti uzneseniu o zastavení konania sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 8Sžo/238/2015 z 31. mája 2018 a napadnuté uznesenie krajského súdu potvrdil. Rozhodnutie najvyššieho súdu po takmer troch rokoch považoval za extrémne pomalé, keďže predmetom právneho posúdenia bola iba otázka jeho aktívnej vecnej legitímácie a oneskorené rozhodnutie ovplyvnilo aj konanie na okresnom súde.

3. Žalobu na náhradu nemajetkovej ujmy okresný súd rozsudkom sp. zn. 6C/235/2013 zo 17. októbra 2018 zamietol, po odvolaní sťažovateľa krajský súd uznesením sp. zn. 9Co/21/2019 z 25. septembra 2019 napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu, ktorý rozsudkom z 9. decembra 2020 žalobu opäť zamietol a krajský súd rozsudkom sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 v poradí druhý rozsudok okresného súdu potvrdil. Proti tomuto

rozsudku sťažovateľ podal 18. apríla 2022 dovolanie (konanie vedené najvyšším súdom pod sp. zn. 6Cdo/136/2022). Medzitým okresný súd uznesením sp. zn. 6C/235/2013 zo 7. apríla 2022 rozhodol o povinnosti sťažovateľa nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 2 955,72 eur, sťažovateľom podanú sťažnosť proti označenému uzneseniu uznesením z 27. júna 2022 zamietol, avšak na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 537/2022 z 26. januára 2023 konštatoval porušenie jeho práv a vec vrátil okresnému súdu na nové konanie, ktorý uznesením z 2. októbra 2023 svoje predchádzajúce uznesenie zo 7. apríla 2022 zmenil.

4. Pokiaľ ide o dovolacie konanie, sťažovateľ akcentoval, že najvyšší súd od doručenia súdneho spisu (29. júl 2022, pozn.) nevykonal žiadny úkon, a to až do 6. septembra 2023, keď spis vrátil okresnému súdu ako predčasne predložený, keďže nesprávne vyrubil poplatok za dovolanie a nedoručil žalovanému prípis sťažovateľa k dovolaniu. Okresný súd právnenému zástupcovi sťažovateľa poštou, a nie elektronicky doručoval výzvu na doplatenie súdneho poplatku za dovolanie, a preto sa o tejto výzve nedozvedel a doplatok v stanovenej lehote nezaplatil. Dovolacie konanie uznesením z 19. októbra 2023 zastavil, ktoré na podklade sťažnosti sťažovateľa uznesením z 10. novembra 2023 zrušil, sťažovateľa opakovane vyzval na zaplatenie a po úhrade sa spisový materiál od 18. decembra 2023 opätovne nachádzal na najvyššom súde, avšak ku dňu podania ústavnej sťažnosti nebolo v prejednávanej veci rozhodnuté.

5. Doplnením ústavnej sťažnosti sťažovateľ aktualizoval procesný stav, keď najvyšší súd uznesením sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ktorý následne rozsudkom sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 zmenil prvostupňové rozhodnutie (rozsudok okresného súdu sp. zn. 6C/235/2013 z 9. decembra 2020, pozn.) v prospech sťažovateľa a priznal mu nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podľa sťažovateľa sa predmet napadnutého konania nevyznačuje právnou ani skutkovou zložitou, k vzniku prietahov neprispel a ich vznik spôsobili najmä nečinnosť a nesústreďený postup označených všeobecných súdov. Na podklade uvedeného odôvodnil zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

III.

Vyjadrenia okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Predseda okresného súdu poukázal na priebeh napadnutého konania, rozporoval tvrdenie sťažovateľa o absencii skutkovej a právnej zložitosti, keďže nároky vyplývajúce z antidiskriminačného zákona netvoria štandardnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov. Zastáva názor o nedostatočnom odôvodnení ústavnej sťažnosti, keďže sťažovateľ neuviedol konkrétne úkony okresného súdu, ktoré považuje za neefektívne, proti uzneseniu o prerušení konania sťažnosť nepodal a počas prerušenia konania sa pokračovania v konaní ani nedomáhal, pričom za procesné pochybenia, ktoré viedli k zrušeniu rozhodnutí okresného súdu, nemožno považovať právny názor zákonného sudcu. Súčasne poukázal na procesný postup rozhodovania

o náhrade trov konania, ako aj zrušenie uznesenia o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Pokiaľ ide o ďalší postup v napadnutom konaní, najvyšší súd uznesením z 28. februára 2024 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 a vec vrátil na ďalšie konanie, okresný súd po doručení rozhodnutia najvyššieho súdu (19. marca 2024, pozn.) spis 27. marca 2024 predložil krajskému súdu, ktorý rozsudkom z 3. júla 2024 zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 6C/235/2013-267 z 9. decembra 2020 tak, že určil, že právo sťažovateľa ako žalobcu na prístup k volenej funkcii porušené bolo a v zostávajúcom rozsahu (priznanie nemajetkovej ujmy, pozn.) potvrdil zamietavý výrok súdu prvej inštancie. Zároveň rozhodol o trovách prvoinštančného a odvolacieho konania tak, že ich v plnom rozsahu priznal žalobcovi (podľa súdneho spisu aj o trovách dovolacieho konania, pozn.). Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 23. augusta 2024. Okresný súd uznesením zo 7. októbra 2024 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 3 582,59 eur, proti uzneseniu sťažovateľ podal 29. októbra 2024 sťažnosť, o ktorej nebolo ešte rozhodnuté. Zároveň 22. októbra 2024 (podľa spisu doručené 23. októbra 2024, pozn.) sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie. Podľa predsedu okresného súdu bolo konanie pred okresným súdom právoplatne skončené 23. augusta 2024, a preto ponecháva na zvážení ústavného súdu posúdenie ústavnej sťažnosti aj v kontexte trvajúcего zásahu do namietaných práv sťažovateľa, ako aj jeho správania.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Na základe vyjadrenia predsedníčky senátu a príslušných zberných spisov predsedníčka krajského súdu rozporovala tvrdenie sťažovateľa o neprimeranej dobe trvania krajského súdu, keďže odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 9Co/21/2019 trvalo od 23. januára 2019 do 25. septembra 2019, odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 9Co/57/2021 trvalo od 25. marca 2021 do 19. januára 2022, pričom bolo ovplyvnené aj pandémiou ochorenia COVID-19, a odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 9Co/48/2024 trvalo od 2. apríla 2024 do 3. júla 2024, t. j. len tri mesiace, keď vo veci bolo rozhodnuté prednostne, rešpektujúc pritom opatrenie predsedníčky krajského súdu na zabezpečenie primeranosti dĺžky konania sp. zn. ISprV/376/2024.

III.3. Replika sťažovateľa:

9. Podľa sťažovateľa okresný súd a krajský súd nespochybnili podstatu ústavnej sťažnosti, pričom sa nestotožňuje s vyjadrením krajského súdu, ktorý jednotlivé konania vníma izolovane a domáha sa pričítania doby trvania dovolacieho konania na ťarchu krajského súdu. Zastáva presvedčenie o vnímaní napadnutého konania ako jedného celku, ktoré trvá viac ako 13 rokov, a preto vyjadril nesúhlasné stanovisko s postupom ústavného súdu, ktorý podanú ústavnú sťažnosť posúdil podľa predmetu napadnutých konaní a sťažovateľom uplatnených nárokov. S odkazom na nálezy ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 135/2021 z 28. apríla 2021, sp. zn. IV. ÚS 195/2022 zo 14. júna 2022 a sp. zn. I. ÚS 44/2024 zo 4. septembra 2024 zdôraznil potrebu zohľadnenia obdobia prerušenia konania a jeho pripočítania na príťaž okresného súdu. Následne k postupu okresného súdu zopakoval tvrdenia uvedené už v ústavnej sťažnosti (body 3 a 4 tohto nálezu, pozn.) a poukázal na ďalšiu nečinnosť okresného súdu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania a v prebiehajúcom dovolacom konaní.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predložených súdnych spisov je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

IV.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

11. Keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje nielen právo na spravodlivé súdne konanie, ale aj jeho parciálne súčasti, *exempli causa* právo na verejné prerokovanie veci či prejednanie záležitosti v primeranej lehote, ústavný súd pristúpil k ústavnoprávnemu prieskumu v intenciách sťažnostného návrhu a sťažnostnej narácie, t. j. posudzoval osobitne porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne konanie.

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

13. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitú veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

14. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že antidiskriminačné konania predstavujú bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov (napr. III. ÚS 204/2021, IV. ÚS 72/2022). Vec preto nemožno hodnotiť ako nadmerne právne náročnú a podľa obsahu spisového materiálu ani fakticky zložitú, keďže rozhodnutie sa v zásade obmedzovalo na právne posúdenie podmienok voľby hlavného kontrolóra. Navyše, s účinnosťou od 1. júla 2016 tzv. antidiskriminačné spory zákonodarca zaradil v rámci kódexu civilného práva do druhej hlavy tretej časti Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) s názvom „*Spory s ochranou slabšej strany*“, čím vyjadril určitú mieru procesnej ochrany vybraných subjektov práva v rámci konania pred všeobecnými súdmi. Zvýšená miera „procesných“ osobitostí by sa preto mala vzhľadom aj na čiastočný pracovnoprávny aspekt napadnutého konania (spojený s volenou funkciou hlavného kontrolóra, s ktorým starosta uzatvára pracovnú zmluvu – § 18a ods. 7 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov) prejaviť aj v samotnom postupe okresného súdu a krajského súdu (m. m. I. ÚS 269/2021, I. ÚS 358/2024).

15. K predĺženiu doby trvania napadnutého konania čiastočne prispel aj samotný sťažovateľ, a to najmä v počiatočnej fáze konania opakovaným odstraňovaním vád podanej žaloby, keď ho okresný súd uznesením sp. zn. 6C/1/2011 z 2. júna 2011 vyzval na upresnenie žalobného návrhu definovaním spôsobu, ktorým sa má odstrániť protiprávny stav a špecifikovať spôsob výpočtu náhrady ujmy v peniazoch, na ktoré sťažovateľ síce reagoval podaním doručeným 24. júna 2011, avšak okresný súd ho na pojednávaní 24. októbra 2011 znovu vyzval na spresnenie petitu podanej žaloby a následne uznesením vyhláseným na súdnom pojednávaní 13. júna 2012 pripustil zmenu žaloby s tým, že okresný súd ďalší termín pojednávania odročil na neurčito a právnomu zástupcovi sťažovateľa uložil povinnosť konkretizovať dôvody a uviesť dôkazy, od ktorých sťažovateľ odvodzuje uplatňovaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré doplnil podaním doručeným okresnému súdu 25. júla 2012. V tomto kontexte ústavný súd pripomína, že doplnenie návrhu, zmeny návrhu, procesné návrhy a podobne sú síce legitímnou procesnou aktivitou účastníka konania (strany sporu), avšak je potrebné rešpektovať, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, pričom zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba a nemožno ju pripísať ani v neprospech štátneho orgánu konajúceho vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016, II. ÚS 481/2017, I. ÚS 20/2023, I. ÚS 199/2023). V ďalšom konaní sťažovateľ síce namieta nečinnosť okresného súdu v dovolacom konaní (dovolanie podané 23. októbra 2024 proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024, pozn.), avšak z obsahu súdneho spisu vyplýva, že okresný súd 28. októbra 2024 právneho zástupcu sťažovateľa vyzval na doplnenie chýbajúceho plnomocenstva na zastupovanie v dovolacom konaní (výzva odoslaná 28. októbra 2024 a prijatá právnym zástupcom 13. novembra 2024, pozn.), ktoré právny zástupca sťažovateľa 20. novembra 2024 doplnil.

16. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v napadnutom konaní, prednostne je potrebné vymedziť časové obdobie jeho činnosti, pretože napadnuté konanie bolo prerušené, a to v období od 27. novembra 2013 (dátum právoplatnosti uznesenia okresného súdu č. k. 6C/235/2013-143 z 21. októbra 2013 o prerušení konania až do právoplatného skončenia konania vedenom krajským súdom pod sp. zn. 6S/250/2013, pozn.) do 3. júla 2018, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie krajského súdu č. k. 6S/250/2013-157 z 30. júla 2015 o zastavení súdneho konania (t. j. viac ako 4 roky a 7 mesiacov, pozn.). Posudzované obdobie činnosti okresného súdu tak predstavuje časový interval od 3. januára 2011 (dátum podania žaloby, pozn.) do 27. novembra 2013 a následne od 3. júla 2018 do súčasnosti, keď okresný súd rozhoduje o sťažnosti proti uzneseniu o výške náhrady trov konania a vykonáva úkony spojené s dovolaním sťažovateľa (§ 436 a § 437 CSP).

17. V nadväznosti na argumentáciu sťažovateľa o zohľadnenie doby prerušenia napadnutého konania (bod 9 tohto nálezu, pozn.) ústavný súd primárne konštatuje, že uvedený záver z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 44/2024 zo 4. septembra 2024 nevyplýva, keďže tento reflektuje na potrebu pričítania doby trvania konania na súde vyššej inštancie, pokiaľ vedie k zrušeniu rozhodnutia súdu nižšej inštancie. Z ostatných dvoch náleзов ústavného súdu (sp. zn. IV. ÚS 135/2021 z 28. apríla 2021 a sp. zn. IV. ÚS 195/2022 zo 14. júna 2022) je síce možné prisvedčiť sťažovateľovi, keď ústavný súd prihliadol aj na dobu trvania súvisiaceho konania, v ktorom sa riešila otázka rozhodná pre prerušené konanie, avšak ústavný súd v bode 69 nálezu sp. zn. IV. ÚS 195/2022 zo 14. júna 2022 akcentoval, že na existenciu zbytočných prietahov v príslušnom konaní nemožno nahliadať výlučne cez prizmu matematického sčítania jeho celkovej

doby, ale prihliadať na konkrétne okolnosti každej prejednávanej veci. Vo vzťahu k prerušeniu napadnutého konania preto ústavný súd pripomína, že kým trvajú účinky právoplatného prerušenia konania, nemôže pojmovo dochádzať k zbytočným prietahom. Uznaním výkladu, ktorým by prerušenie konania zakladalo nečinnosť orgánu verejnej moci, a tým aj porušenie základných práv a slobôd osôb, ktorých sa prerušenie týka, by inštitút prerušenia prestal byť aplikovateľný, pretože jeho aplikácia *lege artis* by vždy znamenala prezumpciu porušovania základných práv a slobôd orgánom verejnej moci, čo nie je v žiadnom smere prípustné (m. m. I. ÚS 153/2021, I. ÚS 124/2024, II. ÚS 184/2024).

18. Bez potreby podrobných analýz jednotlivých procesných úkonov je pre ústavný súd podstatné, že v napadnutom konaní boli opakovane zrušené rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu, keď (1) krajský súd uznesením sp. zn. 9Co/21/2019 z 25. septembra 2019 zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 6C/235/2013 zo 17. októbra 2018, (2) následne síce krajský súd rozsudkom sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 rozsudok okresného súdu sp. zn. 6C/235/2013 z 9. decembra 2020 potvrdil, avšak (3) najvyšší súd uznesením sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024 (v spojení s opravným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. mája 2024, pozn.) zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, ktorý (4) rozsudkom sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 zmenil rozsudok okresného súdu sp. zn. 6C/235/2013 z 9. decembra 2020 tak, že určil porušenie práva sťažovateľa na prístup k volenej funkcii, vo zvyšnej časti potvrdil zamietavý výrok prvostupňového rozsudku a sťažovateľovi priznal nárok na úplnú náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania.

19. Navyše, postup okresného súdu sa vyznačuje aj nesústreďenosťou, keď po právoplatnosti rozsudku krajského súdu sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 (právoplatný 23. februára 2022, pozn.) o výške náhrady trov konania (v čase pred zrušujúcim rozhodnutím najvyššieho súdu, pozn.) rozhodol až uznesením sp. zn. 6C/235/2013 z 2. októbra 2023, keďže ústavný súd nálezom sp. zn. IV. ÚS 537/2022 z 26. januára 2023 zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 6C/235/2013 z 27. júna 2022 o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu sp. zn. 6C/235/2013 zo 7. apríla 2022 o výške náhrady trov. Nesústreďný postup okresného súdu je zrejmý aj z ďalšieho konania, keď najvyšší súd prípisom sp. zn. 6Cdo/136/2022 zo 6. septembra 2023 konštatoval nesplnenie podmienok, za ktorých môže vo veci konať a rozhodnúť, ktoré spočívali v okresnom súdom nesprávnom vyčíslení súdneho poplatku za podané dovolanie a následnom sťažovateľovom zaplatení súdneho poplatku v nižšej sume.

20. Pokiaľ ide o argumentáciu krajského súdu o primeranosti doby trvania jednotlivých odvolacích konaní (bod 8 tohto nálezu, pozn.), ústavný súd uvádza, že dĺžka konaní na krajskom súde v trvaní približne 21 mesiacov by bola ústavne akceptovateľná v prípade, ak by nedošlo k zrušeniu jeho rozhodnutia v dovolacom konaní [uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024 z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP]. Zrušenie rozhodnutia súdu nižšieho stupňa z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces [§ 365 ods. 1 písm. b), § 389 ods. 1 písm. b) a § 420 písm. f) CSP] síce nedosahuje takú intenzitu zásahu do základných práv, aby sa im v rámci konania pred ústavným súdom automaticky poskytla ochrana (I. ÚS 299/2021, I. ÚS 155/2023), avšak v posudzovanom prípade krajský súd postupoval pomerne dichotomicky, keď konštatoval diskrimináciu sťažovateľa (uznesenie krajského súdu sp. zn. 9Co/21/2019 z 25. septembra 2019), resp. v rozsudku sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára

2022 na jednej strane uviedol, že sťažovateľ preukázal svoju diskrimináciu pri prístupe k funkcii hlavného kontrolóra, avšak žalovaný zároveň uniesol dôkazné bremeno a preukázal, že pri výberovom konaní postupoval zákonne a vo vzťahu k sťažovateľovi sa nedopustil diskriminačného konania. Vzniknutý rozpor ale krajský súd vo svojom rozsudku nevysvetlil (body 6, 23, 30 a 33 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024). Uvedené ústavný súd pri svojom rozhodnutí zohľadnil a pripísal obdobie rozhodovania na najvyššom súde čiastočne aj krajskému súdu.

21. V tomto ohľade ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 361/2022).

22. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že označené konania okresného súdu a krajského súdu vykazujú zbytočné prieťahy, ktorými došlo k porušeniu namietaných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ na základe vlastných tvrdení o existencii zbytočných prieťahov v napadnutom konaní namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. Ústavný súd primárne poznamenáva, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [teda len jedného z aspektov „spravodlivého procesu“ (m. m. IV. ÚS 312/04, II. ÚS 621/2014, II. ÚS 15/2020)]. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prieťahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). *In concreto*, základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže byť porušené v dôsledku existencie zbytočných prieťahov v konaní orgánu verejnej moci len za kumulatívneho splnenia, že (i) v rozporovanom konaní ústavný súd zistí a vo svojom rozhodnutí vysloví porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a (ii) intenzita zbytočných prieťahov vo svojej podstate znamená úplne zmarenie možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ktorých ochrany sa domáha (III. ÚS 49/04, III. ÚS 348/05, I. ÚS 271/2021), čo sa prednostne predpokladá v niekoľkoročnom, spravidla desiatky rokov trvajúcim konaní, čo ale nie je prípadom sťažovateľa (bližšie bod 16 tohto nálezu, pozn.).

24. Napriek tomu, že celková dĺžka napadnutého konania nie je s ohľadom na predmet konania akceptovateľná, čo ústavný súd zohľadnil v rámci posudzovania zásahu do práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, z obsahu súdneho spisu vyplýva, že v prejednávanej veci bolo právoplatne rozhodnuté rozsudkom krajského súdu sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 (právoplatný 23. augusta 2024, pozn.).

25. Navyše, ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že okresný súd rozhodol aj o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu č. k. 6C/235/2013-597 zo 7. októbra 2024 o výške náhrady trov konania, a to tak, že ju uznesením z 28. januára 2025 zamietol a predmetné uznesenie 5. februára 2025 expedoval sporovým stranám konania, ktorým bolo aj doručené. Pokiaľ ide o dovolacie konanie, dovolanie sťažovateľa podané 23. októbra 2024 proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 okresný súd zaslal na vyjadrenie žalovanému, ktorému bolo doručené márnym uplynutím lehoty na prevzatie 21. februára 2025, avšak žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril. Okresný súd preto súdny spis predloží v krátkom čase najvyššiemu súdu na rozhodnutie o podanom dovolaní. Ústavný súd preto nezistil naplnenie podmienok na vyslovenie záveru o odmietnutí spravodlivosti, t. j. nezistil pochybenia takej intenzity, ktoré by umožňovali rezultovať záver o porušení práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto v tejto časti sťažnosti nevyhovel [§ 133 ods. 1 *a contrario* zákona o ústavnom súde, (bod 5 výroku tohto nálezu)].

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

26. Keďže v napadnutom konaní bolo síce právoplatne rozhodnuté, ale okresný súd ešte vykonáva úkony spojené s podaním dovolania (bod 25 tohto nálezu, pozn.), ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

27. Sťažovateľ sa domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie od okresného súdu 7 500 eur a od krajského súdu 1 300 eur. Vzhľadom na konštatovaný nesústredený postup označených všeobecných súdov, správanie sťažovateľa, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, čiastočne aj časovo prioritizovaný predmet napadnutého konania, ako aj medzičasom právoplatne skončené konanie, majúc na pamäti, že cieľom priznania finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 4 000 eur, ktoré mu je povinný vyplatiť okresný súd, a 400 eur, ktoré mu je povinný vyplatiť krajský súd, a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel (body 3 a 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

28. Ústavný súd sťažovateľovi podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 343,25 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Ústavný súd priznanú odmenu podľa § 18 ods. 3 vyhlášky zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty, t. j. o sumu 142,79 eur, pretože aj keď právny zástupca sťažovateľa sám nepreukázal skutočnosť, že je platiteľom tejto nepriamej dane, ústavný súd vlastnou činnosťou a vo verejnosti dostupnom zozname daňových subjektov registrovaných pre DPH, vedenom

finančnou správou Slovenskej republiky, zistil, že právny zástupca sťažovateľa je platiteľom DPH. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnomu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

29. Ústavný súd náhradu za doplnenie ústavnej sťažnosti nepriznal, keďže išlo len o aktualizáciu procesného stavu, ktorý nastal po podaní ústavnej sťažnosti, a náhradu nepriznal ani za podanie repliky, ktorú vzhľadom na jej obsah nevyhodnotil ako podanie relevantné pre jeho rozhodnutie. Ústavný súd odmieta argumentáciu právneho zástupcu sťažovateľa o podaní repliky na základe výzvy ústavného súdu, keďže z obsahu písomnosti adresovanej právnomu zástupcovi sťažovateľa označenej ako „*Výzva na vyjadrenie (repliku)*“ vyplýva „len“ právo sťažovateľa vyjadriť sa k tvrdeniam okresného súdu a krajského súdu a okrem toho o takéto vyjadrenie požiadal sám právny zástupca sťažovateľa žiadosťou doručenou ústavnému súdu mailom 17. decembra 2024. V tomto kontexte ústavný súd dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah odseku 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu